

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

**III projekt
z dnia 7 kwietnia 2014 r.
zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 15
kwietnia 2014 r.**

PROW 2014-2020

PROW 2014-2020 realizowany będzie poprzez 14 działań oraz 30 poddziałań

Priorytet 1 Transfer wiedzy i innowacje [151 mln euro]

- Transfer wiedzy i działalność informacyjna;
- Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw;
- Współpraca.

Priorytet 2 Konkurencyjność gospodarstw rolnych [4 346 mln euro]

- Premie dla młodych rolników;
- Modernizacja gospodarstw rolnych;
- Restrukturyzacja małych gospodarstw;
- Rozwój usług rolniczych;
- Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa.

PROW 2014-2020

Priorytet 3 Łańcuch żywnościowy i zarządzanie ryzykiem [1 569 mln euro]

- Przetwórstwo i marketing produktów rolnych;
- Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych;
- Grupy producentów;
- Podstawowe usługi... targowiska;
- Przywracanie potencjału rolnego zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych.

Priorytet 4 Rolnictwo i środowisko [4 229 mln euro]

- Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne;
- Rolnictwo ekologiczne;
- Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi;
- Scalanie gruntów.

PROW 2014-2020

Priorytet 5 Efektywne gospodarowanie zasobami i gospodarka niskoemisyjna [300 mln euro]

- Zalesianie.

Priorytet 6 Włączenie społeczne, redukcja ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich [2 148 mln euro]

- Premie na rozwój działalności pozarolniczej;
- Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich ;
- Leader.

PROW 2014-2020 – budżet [euro]

Priorytet	Budżet ogółem
1. TRANSFER WIEDZY I INNOWACYJNOŚĆ	151 003 547
2.KONKURENCYJNOŚĆ	4 346 042 575
3. ŁAŃCUCH ŻYWNOŚCIOWY	1 569 010 789
4. OCHRONA EKOSYSTEMÓW	4 229 017 689
5.EFEKTYWNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI NATURALNYMI	300 997 069
6. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I ROZWÓJ GOSPODARCZY	2 148 939 940
Pomoc Techniczna	208 283 391
Zobowiązania z tytułu rent strukturalnych podjęte w okresach programowania 2004-2006 i 2007-2013	560 000 000
RAZEM	13 513 295 000

PROW 2014-2020

Przegląd działań i poddziałań PROW 2014-2020

Transfer wiedzy i działalność informacyjna

Szkolenia zawodowe i nabywanie umiejętności,

Demonstracje i działania informacyjne:

- (I) Inwestycje w projekty demonstracyjne służące promowaniu innowacji,
- (II) Działania upowszechniające dobre praktyki lub innowacyjne rozwiązania.

BUDŻET: 43 mln euro

Planowana liczba odbiorców: **75 970**

Kwalifikowalność kosztów: do **100 %**

Beneficjenci

- jednostki naukowe i uczelnie,
- publiczne podmioty doradcze ,
- podmioty prowadzące działalność szkoleniową (z wyjątkiem projektów demonstracyjnych),
- szkoły rolnicze lub szkoły leśne, lub CKU, lub CKP.

Warunki

- prowadzenie działalności szkoleniowej na terytorium RP,
- odpowiedni personel, w tym kadra dydaktyczna,
- odpowiednia baza dydaktyczno-lokalowa (z wyj. projektów demonstracyjnych),
- odpowiednie doświadczenie w organizacji działań transferu wiedzy.

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw

Udzielanie pomocy rolnikom lub właścicielom lasów w korzystaniu z usług doradczych (2 zakresy):

- (I) Świadczenie kompleksowej porady dla rolnika lub grupy rolników.

Odbiorcy

- rolnik (2 porady w okresie programowania).

Beneficjenci

- prywatne i publiczne podmioty doradcze.

Warunki

- zakres obejmuje zagadnienia, o których mowa w ogólnym opisie działania,
- min. **5 rolników** zadeklaruje udział w przypadku grupowego programu doradczego,
- prowadzenie działalności doradczej w RP,
- odpowiednia liczba doradców oraz warunki techniczne i lokalowe,
- odpowiednie doświadczenie w świadczeniu usług doradczych,
- opracowanie programu doradczego dla rolników z terenu, nie wykraczającego poza granice województwa ,
- program doradczy obejmuje jednego uczestnika jeden raz.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **1,5** tys. euro/3 letni program dla rolnika/grupy rolników,
- do **1,05** tys. euro/2 letni program dla rolnika/grupy rolników.

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw

Udzielanie pomocy rolnikom lub właścicielom lasów w korzystaniu z usług doradczych (2 zakresy):

- (II) Świadczenie kompleksowej porady dla właścicieli lasów.

Odbiorcy

- właściciel lasu (2 porady w okresie programowania).

Beneficjenci

- prywatne i publiczne podmioty doradcze.

Warunki

- zakres obejmuje zagadnienia, o których mowa w ogólnym opisie działania,
- min. **3 właścicieli lasów** zadeklaruje udział w przypadku grupowego programu doradczego,
- prowadzenie działalności doradczej w RP,
- odpowiednia liczba doradców oraz warunki techniczne i lokalowe,
- odpowiednie doświadczenie w świadczeniu usług doradczych,
- opracowanie programu doradczego dla **właścicieli lasów** z terenu, nie wykraczającego poza granice województwa ,
- program doradczy obejmuje jednego uczestnika jeden raz.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **500** euro/poradę/program doradczy dla właściciela/li lasów

Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw

Wsparcie szkoleń dla doradców

Beneficjenci

- Centrum Doradztwa Rolniczego,
- uczelnie i instytuty badawcze.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **200** tys. euro/3 lata szkolenia doradców

Warunki

- zakres szkolenia obejmuje obszary, o których mowa w ogólnym opisie działania,
- prowadzenie działalności szkoleniowej w RP,
- odpowiedni personel, w tym kadra dydaktyczna,
- odpowiednie warunki techniczne i lokalowe biura,
- odpowiednia baza dydaktyczno-lokalowa,
- odpowiednie doświadczenie w organizowaniu i przeprowadzaniu szkoleń ,
- przedłożenie wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy opracowany program szkoleniowy wraz z harmonogramem.

Współpraca

Wsparcie na rzecz rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze rolno-spożywczym poprzez współpracę w ramach grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI)

Beneficjenci - Grupy operacyjne EPI

Warunki

- przedmiot operacji - produkty oraz praktyki, procesy i technologie związane z produkcją lub przetwarzaniem produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- przygotowanie planu operacyjnego,
- Grupa Operacyjna EPI utworzona z min. dwóch różnych podmiotów.

Zakres

- rozwój nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym,
- projekty pilotażowe dotyczące wdrożenia do praktyki rozwiązań uzyskanych w wyniku realizacji operacji z powyższego zakresu,
- tworzenie i funkcjonowanie grup EPI.

BUDŻET: 43 mln euro

Planowana liczba beneficjentów: 70

Kwalifikowalność kosztów: do **100 %**

Inwestycje w środki trwałe

Inwestycje w gospodarstwach rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych)

Beneficjenci

- rolnik lub grupa rolników (min. 2 rolników).

Zakres wsparcia obejmuje inwestycje w:

- rozwój produkcji prosiąt (docelowo min. 50 loch),
- rozwój produkcji mleka krowiego,
- rozwój produkcji bydła mięsnego,
- operacje dotyczące racjonalizacji technologii produkcji, wprowadzenia innowacji, zmiany profilu produkcji, zwiększenia skali produkcji, poprawy jakości produkcji lub zwiększenia wartości dodanej produktu.

Warunki

- Posiadanie gospodarstwa o wielkości ekonomicznej **od 6 do 250 tys. euro** i powierzchni **od 1 do 300 ha**

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **900** tys. zł - rozwój produkcji prosiąt
- do **500** tys. zł - budynki inwentarskie, magazyny paszowe
- do **200** tys. zł pozostałe operacje
- inwestycje o wartości powyżej **50** tys. zł kosztów kwalifikowalnych.

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw (Restrukturyzacja małych gospodarstw)

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **60** tys. zł (zgodnie z biznesplanem)
(w dwóch ratach – 80 % i 20 %)

Beneficjenci

- rolnik będący osobą fizyczną ubezpieczoną na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie jako rolnik, prowadzącą wyłącznie działalność rolniczą.

Warunki

- gospodarstwo o wielkości ekonomicznej do 6 tys. euro,
- biznesplan dotyczy restrukturyzacji gospodarstwa, w wyniku której wielkość ekonomiczna gospodarstwa wzrośnie do co najmniej 6 tys. euro i co najmniej o 20 % wartości wyjściowej,
- prowadzenie ewidencji przychodów i rozchodów od rozpoczęcia realizacji biznesplanu i przez co najmniej 5 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Rozwój przedsiębiorczości – rozwój usług rolniczych

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **500** tys. zł

Beneficjenci

- osoba fizyczna, osoba prawna,
- jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej.

Warunki

- prowadzenie działalności gospodarczej (usług rolniczych) jako mikro- lub małe przedsiębiorstwo przez min. 2 lata przed złożeniem wniosku,
- złożenie biznesplanu (prowadzenie rentownej działalności w zakresie usług dla rolnictwa),
- deklaracja dokumentowania świadczenia usług rolniczych.

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Premie dla młodych rolników

Beneficjent

- osoba, która nie ukończyła 40 roku życia,
- posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe lub uzupełni wykształcenie w ciągu 36 m-cy do dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy,
- po raz pierwszy rozpoczyna prowadzenie gospodarstwa rolnego jako kierujący gospodarstwem, czyli:
  - do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie prowadziła gospodarstwa rolnego jako kierujący lub
  - prowadzi gospodarstwo rolne jako kierujący nie dłużej niż 12 miesięcy w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Warunki

- przedłożenie biznesplanu (rozwój działalności rolniczej lub przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie),
- powierzchnia UR w gospodarstwie równa min. średniej krajowej, a w województwach o niższej średniej – min. średniej wojewódzkiej; nie więcej niż 300 ha,
- min 70% w/w minimalnej powierzchni UR stanowi własność beneficjenta lub dzierżawę od Skarbu Państwa lub JST,
- wielkość ekonomiczna gospodarstwa od 10 do 100 tys. euro.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do 100 tys. zł (w dwóch ratach – 80 % i 20 %)

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Płatności dla rolników kwalifikujących się do wsparcia w ramach systemu dla małych gospodarstw (Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa)

Beneficjenci

- rolnik będący osobą fizyczną.

Warunki

- pomoc może być przyznana rolnikowi, który:
  - w roku poprzedzającym złożenie wniosku kwalifikował się do uczestniczenia w systemie dla małych gosp.,
  - trwale przekazuje swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi.
- gospodarstwo przejmujące grunty:
- posiada lub osiągnie, po przejęciu gruntów, co najmniej wielkość odpowiadającą:
  - średniej wielkości gospodarstwa w Polsce,
  - średniej wielkości gospodarstwa w danym województwie (jeśli średnia powierzchnia gospodarstw w danym województwie jest większa niż średnia wielkość gospodarstwa w Polsce).

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

Wypłacana jednorazowo

- **120% sumy** rocznych płatności, do otrzymania których beneficjent kwalifikuje się w ramach systemu dla małych gospodarstw za okres: od roku przekazania gospodarstwa do 2020 włącznie

Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych

Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności

Beneficjenci

- rolnicy aktywni zawodowo.

Warunki

- Wnioskodawca: wytwarzający produkty rolne lub środki spożywcze, przeznaczone do spożycia przez ludzi w ramach systemu jakości, który nie otrzymywał tego rodzaju wsparcia, dla tego samego produktu lub środka spożywczego, w PROW 2007-2013.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do 2 tys. euro/gospodarstwo/rok (w okresie 3 lat)
w zależności od systemu

Wsparcie na przeprowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych

Beneficjenci

- podmiot utworzony przez co najmniej 2 producentów, wytwarzających produkty rolne lub środki spożywcze w ramach systemów jakości, zwany „zespołem promocyjnym”

Warunki

- członkowie zespołu uczestniczą w wytwarzaniu produktu rolnego lub środka spożywczego w ramach systemu jakości.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do 70 % kosztów kwalifikowalnych działań info-promo

Inwestycje w środki trwałe

Inwestycje w przetwórstwo/marketing i rozwój produktów rolnych (Przetwórstwo i marketing produktów rolnych)

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- od **100** tys. do **3** mln dla jednego beneficjenta.
(do **15** mln zł dla związków grup/zrzeszeń organizacji prod.).
- od **10** do **100** tys. zł dla rolników.

Beneficjenci

- osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej:
  - zarejestrowana działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych,
  - mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo,
- rolnik, domownik, małżonek rolnika podlegający ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie (dotyczy rolników rozpoczynających działalność gospodarczą – przetwórstwo).

Warunki

- zdolność do realizacji i utrzymania planowanego przedsięwzięcia (dane ekonomiczne, biznesplan)
- deklaracja zaopatrywania się (po zakończeniu realizacji operacji) w min. 50% całkowitej ilości surowców do produkcji na podstawie umów min.3-letnich:
  - zawieranych z rolnikami; grupami, organizacjami producentów; związkami grup, zrzeszeniami organizacji producentów; podmiotami wstępnie przetwarzającymi produkty rolne
  - umowy zawierają mechanizm ustalania cen.

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury

ZAKRES: Targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów i usług.

Beneficjenci

- gmina/związek gmin,
- powiat/ związek powiatów.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do 1 mln zł. zł /beneficjenta/okres realizacji PROW 2014-2020

Warunki

- operacja:
  - realizowana w miejscowości liczącej nie więcej niż 200 tys. mieszkańców,
  - ogólnodostępna, niekomercyjna,
  - spójna z dokumentem planistycznym gminy lub lokalną strategią rozwoju gminy, lub planem rozwoju miejscowości.

Tworzenie grup i organizacji producentów

Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym

Beneficjenci

- grupy i organizacje producentów (utworzone po 1 stycznia 2014 roku):
  - działające jako przedsiębiorcy, składające się z osób fizycznych, a w przypadku organizacji również osób prawnych i działające jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **100** tys. euro / rok (w zależności od wartości przychodów netto grupy lub organizacji **10%** / **8%** / **6%** / **5%** / **4%** w kolejnych latach funkcjonowania) w okresie 5-letnim.

Warunki

- O wsparcie ubiegać się może:
  - grupa/organizacja łączy producentów jednego produktu lub grupy produktów, którzy **nie** byli **członkami**: grupy producentów / wstępnie uznanej grupy producentów / organizacji utworzonej ze względu na ten sam produkt lub grupę produktów, której przyznano pomoc na rozpoczęcie działalności ze środków Unii Europejskiej po dniu 1 maja 2004 r.

Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych

Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof

Beneficjenci

- spółka wodna

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- min **20** tys. kosztów kwalifikowalnych
- do **500** tys. / beneficjenta

Warunki

- realizacja inwestycji jest uzasadniona ekonomicznie, w tym pod względem kosztów, oraz nie jest możliwa bez udziału środków publicznych,
- wyłącznie inwestycje przyczyniające się do ochrony upraw rolnych rolników będących członkami spółki wodnej, przed skutkami powodzi lub deszczu nawalnego,
- pomoc może być przyznana spółce wodnej, która utworzona została do wykonywania, utrzymywania oraz eksploatacji urządzeń służących do:
  - ochrony gospodarstw członków spółki wodnej przed powodzią
  - melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych, będących w posiadaniu członków spółki wodnej.

Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych

Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof

Beneficjenci

- Rolnik

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- min. 20 tys. zł. kosztów kwalifikowalnych
- do **300** tys. zł

Warunki

- realizacja inwestycji jest uzasadniona ekonomicznie, w tym pod względem kosztów, oraz nie jest możliwa bez udziału środków publicznych,
- gospodarstwo, o powierzchni UR co najmniej 1 ha lub nieruchomość służąca do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej,
- w gospodarstwie prowadzona jest zarobkowa działalność rolnicza,
- zniszczeniu uległo co najmniej 30% odpowiedniego potencjału rolnego w gospodarstwie (w wyniku klęski żywiołowej lub działań podjętych w celu zwalczania lub powstrzymania choroby roślin lub inwazji szkodników).

Pomocy nie przyznaje się, jeżeli szkody powstały w budynkach wchodzących w skład gospodarstwa rolnego oraz uprawach, do których rolnik jest zobowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia obowiązkowego na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne

Płatności w ramach zobowiązań rolnośrodowiskowo-klimatycznych

Beneficjenci

- rolnicy

Warunki

- Zróżnicowane w zależności od pakietów

Wysokość wsparcia

Pakiet	Wysokość wsparcia (rocznie)	Degresywność % stawki
1. Rolnictwo zrównoważone	400 zł/ha	0,1-50 ha 100%
2. Ochrona gleb i wód	543 zł/ha (międzyplony) 450 zł/ha (pasy ochronne)	0,1 - 10 ha – 100% 10 - 20 ha – 50%
3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	1964 zł/ha	
4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000	589-1300 zł/ha w zależności od typu siedliska i gatunku ptaków	0,1 - 50 ha – 100% 50 -100 ha – 50% 100 - 150 ha – 25% w parkach narodowych – bez degresywności
5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000	600-1300 zł/ha rok w zależności od typu siedliska	0,1-10 ha – 100% 10-20 ha – 50%

Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne

Wsparcie ochrony i zrównoważonego użytkowania oraz rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie

Beneficjenci

- rolnicy

Warunki

- Zróżnicowane w zależności od pakietów

Pakiet	Wysokość wsparcia (rocznie)	Degresywność % stawki
6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie	750 zł/ha (uprawa) 1000 zł/ha (wytwarzanie nasion/ materiału siewnego)	0,1-10 ha – 100% 10 -20 ha – 50% Płatność przysługuje do maksymalnej powierzchni 5 ha dla poszczególnych gatunków/odmian roślin uprawnych
7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	bydło - 1600 zł/szt. konie - 1550 zł/szt. (klacze zimnokrwiste w typie sztumskim i sokólskim) i 1900 zł/szt. (pozostałe rasy) owce - 360 zł/szt. świnie - 1140 zł/szt. kozy - 580 zł/szt.	Płatność przysługuje do maksymalnej liczby zwierząt w jednym stadzie tj.: (i) krów: 100 sztuk (ii) loch tej samej rasy: 70 loch stada podstawowego świń rasy puławskiej, 100 loch stada podstawowego świń rasy złotnickiej białej oraz złotnickiej pstrej

Rolnictwo ekologiczne

Płatności w okresie konwersji na rolnictwo ekologiczne

Płatności w celu utrzymania rolnictwa ekologicznego

Beneficjenci

- rolnicy, którzy dobrowolnie podejmują się przejść na praktyki i metody/przestrzegać praktyk i metod rolnictwa ekologicznego i spełniają definicję rolnika aktywnego zawodowo.

Pakiet	Wysokość wsparcia (rocznie) w okresie konwersji	Wysokość wsparcia (rocznie) w celu utrzymania	Degresywność % stawki
1, 7 Uprawy rolnicze	998 zł/ha	834 zł/ha	0,1 - 50 ha – 100% 50 - 100 ha – 50% 100 -150 ha – 25%
2, 8 Uprawy warzywne	1 557 zł/ha	1 310 zł/ha	
3, 9 Uprawy zielarskie	1 325 zł/ha	1 325 zł/ha	
4, 10 Uprawy sadownicze	1 882 zł/ha (podstawowe) 790 zł/ha (ekstensywne)	1 501 zł/ha (podstawowe) 660 zł/ha (ekstensywne)	
5, 11 Uprawy paszowe na GO	830 zł/ha	617 zł/ha	
6, 12 Trwałe użytki zielone	428 zł/ha	428 zł/ha	

Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami

Płatności dla obszarów górskich (ONW typ górski)

Płatności dla obszarów nizinnych (ONW typ nizinny)

Płatności dla obszarów specyficznych (ONW typ specyficzny)

Beneficjenci

- rolnicy aktywni zawodowo, którzy użytkują grunty rolne położone na obszarach z utrudnieniami naturalnymi lub innymi szczególnymi utrudnieniami

Typ ONW		Dopłata zł/ha/rok
Górskie		450
Nizinne	Strefa nizinna I	179
	Strefa nizinna II	264
Specyficzne		264

Powierzchnia UR ha	Poziom degresywności
do 50	100 %
50,01 - 100	50 %
100,01 - 150	25 %

Inwestycje w środki trwałe

Scalanie gruntów

Beneficjenci

- starosta

Kryteria wyboru

- poprawa środowiska przyrodniczego,
- poprawa walorów krajobrazowych.

Zakres wsparcia

- opracowanie projektu scalenia,
- zagospodarowanie poscaleniowe.

Warunki - Operacje:

- zgodne z ustawą o scalaniu i wymianie gruntów,
- poparte wystąpieniem do starosty ponad 50% właścicieli gospodarstw rolnych z projektowanego obszaru scalenia lub na wniosek właścicieli gruntów, których łączny obszar przekracza połowę powierzchni projektowanego obszaru scalenia
  - dla których opracowano założenia do projektu scalenia gruntów
  - zgodne z przepisami prawa mającymi zastosowanie
  - do tego rodzaju inwestycji, w szczególności:
    - przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000
    - w przypadku realizacji na obszarach NATURA 2000 oraz innych obszarach chronionych - zgodne z planami zadań ochronnych i planami ochrony przewidzianymi odrębnymi przepisami dla takich terenów,

Pomocy nie przyznaje się na realizację scaleń infrastrukturalnych

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

Opracowanie projektu scaleniowego:

- do **800** euro/ha (dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie, śląskie, świętokrzyskie),
- do **650** euro/ha (pozostałe woj.).

Zagospodarowanie poscaleniowe:

- do **2** tys. euro/ha (dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, małopolskie, śląskie, świętokrzyskie)
- do **1,9** tys. euro/ha (pozostałe województwa)

BUDŻET: 139 mln euro

Planowana liczba operacji: **85**

Kwalifikowalność kosztów: do **100 %**

Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów

Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych

Rodzaj wsparcia

Pomoc jest przyznawana w formie ryczałtu:

- jednorazowo za zalesienie gruntów – tzw. wsparcie na zalesienie,
- maksymalnie przez 5 lat na utrzymanie, pielęgnowanie i ewentualną ochronę przed zwierzyną upraw leśnych – tzw. premia pielęgnacyjna,
- maksymalnie przez 12 lat na pokrycie utraconych dochodów z działalności rolniczej – tzw. premia zalesieniowa.

Beneficjenci

- rolnicy - właściciele gruntów przeznaczonych do zalesienia,
- JST będące właścicielami gruntów rolnych oraz gruntów innych niż rolne – w zakresie kosztów założenia.

Warunki

- minimalna powierzchnia gruntu objętego pomocą – 0,1 ha,
- maksymalna powierzchnia gruntu objęta pomocą – 20 ha,
- grunty orne i sady oraz grunty inne niż rolne – wykazane w ewidencji gruntów jako UR lub grunty zadrzewione i zakrzewione na UR niewykorzystywane do produkcji rolniczej.

Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów

Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych

Lp.	Formy pomocy	Jedn.	Grupy gatunków	
			Iglaste	Liściaste
1	Wsparcie na zalesienie			
A	Zalesianie w warunkach korzystnych	zł/ha	6 553	7 152
B	Zalesianie na gruntach o nachyleniu powyżej 12°		7 146	7 624
C	Zalesianie na gruntach erozyjnych		5 012	5 470
D	Zalesianie na gruntach erozyjnych o nachyleniu powyżej 12°		5 711	6 098
E	Zalesianie sadzonkami z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanymi w warunkach korzystnych		6 934	4 984
F	Zalesianie sadzonkami z zakrytym systemem korzeniowym i mikoryzowanymi na gruntach o nachyleniu powyżej 12°		7 385	5 366
G	Zabezpieczanie przed zwierzyną - grodzenie 2-metrową siatką met.	zł/mb	8,82	
H	Zabezpieczenie 3 palikami	zł/ha	1 132	
2	Premia pielęgnacyjna na gruntach			
A	w warunkach korzystnych	zł/ha	1 075	
B	o nachyleniu powyżej 12°		1 237	
C	erozyjnych		1 358	
D	erozyjnych o nachyleniu powyżej 12°		1 628	
E	innych niż rolne z wykorzystaniem sukcesji naturalnej		794	
F	innych niż rolne o nachyleniu powyżej 12° z wykorzystaniem sukcesji naturalnej		968	
G	Zabezpieczenie repelentami		424	
3	Premia zalesieniowa			
A	Premia zalesieniowa	zł/ha	1 215	

Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej

Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej

Beneficjenci

- osoby fizyczne

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **100** tys. zł (w dwóch ratach – 80 % i 20 %)

Warunki

- Wnioskodawca jest beneficjentem działania Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa lub:
  - jest ubezpieczony w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik,
  - wielkość ekonomiczna gospodarstwa nie większa niż 15 tys. euro,
  - za rok poprzedzający rok złożenia wniosku przyznano płatność do gruntów rolnych gospodarstwa rolnego,
  - gospodarstwo położone w gminie wiejskiej, miejsko-wiejskiej (bez miast powyżej 5 tys. mieszkańców), miejskiej (bez miejscowości powyżej 5 tys. mieszkańców).
- Biznesplan zakłada, że:
  - miejsce zamieszkania wnioskodawcy; główne miejsce wykonywania działalności oraz ewentualna nieruchomość związana z inwestycją znajduje się w miejscowości jak zdefiniowano powyżej
  - utworzenie min. 1 miejsca pracy (również samozatrudnienie).

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich

ZAKRES: Operacje dotyczące zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do 2 mln zł. /beneficjenta/okres realizacji PROW 2014-2020

Beneficjenci

- gmina/związek gmin
- spółka, w której udziały mają wyłącznie JST

Warunki

operacja realizowana:

- w gminie: **wiejskiej** lub **miejsko-wiejskiej** (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców), lub **miejskiej** (z wyłączeniem miejscowości - powyżej 5 tys. mieszkańców),
- poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- niekomercyjna,
- spójna z dok. planistycznym gminy lub lokalną strategią rozwoju gminy lub planem rozwoju miejscowości.

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii

ZAKRES: Operacje dotyczące zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **2** mln zł. /beneficjenta/okres realizacji PROW 2014-2020

Beneficjenci

- gmina/związek gmin,
- spółka, w której udziały mają wyłącznie JST.

Warunki

operacja realizowana:

- w gminie: **wiejskiej** lub **miejsko-wiejskiej** (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców), lub **miejskiej** (z wyłączeniem miejscowości - powyżej 5 tys. mieszkańców),
- poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- niekomercyjna.
- spójna z dok. planistycznym gminy lub lokalną strategią rozwoju gminy lub planem rozwoju miejscowości.

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii

ZAKRES: Budowa lub modernizacja dróg lokalnych

Beneficjenci

- gmina, powiat lub ich związki

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do 3 mln zł. /beneficjenta/okres realizacji PROW 2014-2020

Warunki

operacja realizowana:

- w gminie: **wiejskiej** lub **miejsko-wiejskiej** (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców), lub **miejskiej** (z wyłączeniem miejscowości - powyżej 5 tys. mieszkańców),
- niekomercyjna.
- spójna z dok. planistycznym gminy lub lokalną strategią rozwoju gminy lub planem rozwoju miejscowości,
- ma na celu połączenie jednostki osadniczej z istniejącą siecią drogową.

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej

ZAKRES: Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **500** tys. zł /miejscowość/
okres realizacji PROW 2014-2020

Beneficjenci

- gmina lub instytucja kultury (dla której organizatorem jest JST)

Warunki

Operacja realizowana:

- w gminie: **wiejskiej** lub **miejsko-wiejskiej** (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców), lub **miejskiej** z wyłączeniem miejscowości - powyżej 5 tys. mieszkańców),
- niekomercyjna, ogólnodostępna, w tym dostępne dla osób niepełnosprawnych,
- spójna z dok. planistycznym gminy lub lokalną strategią rozwoju gminy lub planem rozwoju miejscowości,
- została zaakceptowana przez JST, które powołało instytucję kultury,
- dotycząca obiektu wpisanego do rejestru lub ewidencji zabytków.

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich

Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury

ZAKRES: Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne oraz kształtowanie przestrzeni publicznej

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- do **500** tys. zł /miejscowość/
okres realizacji PROW 2014-2020

Beneficjenci

- gmina, instytucja kultury, dla obiektów pełniących funkcje kulturalne),
- gmina (kształtowanie przestrzeni publicznej).

Warunki

Operacja realizowana:

- w gminie: **wiejskiej** lub **miejsko-wiejskiej** (z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców), lub **miejskich** z wyłączeniem miejscowości - powyżej 5 tys. mieszkańców),
- ogólnodostępna, w tym dostępna dla osób niepełnosprawnych, niekomercyjne,
- spójna z dok. planistycznym gminy lub lokalną strategią rozwoju gminy lub planem rozwoju miejscowości,
- została zaakceptowana przez JST, które powołało instytucję kultury.

LEADER

Wsparcie przygotowawcze

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

Kwota i wielkość wsparcia zostanie określona na podstawie przeprowadzonej analizy kosztów

Beneficjenci

- stowarzyszenie, fundacja lub związek stowarzyszeń, z wyłączeniem stowarzyszeń JST.

Warunki

- obszar wiejski lub zawierający obszar wiejski,
- obszar, na którym realizowana ma być LSR, składa się z min. 2 gmin i zamieszkiwany jest przez 30 - 150 tys. mieszkańców,
- członkami (partnerami) wnioskodawcy jest przynajmniej po jednym przedstawicielu z każdego sektora (społecznego, gospodarczego i publicznego) z każdej gminy, objętej LSR.

LEADER

Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju

Zakres wsparcia

- wzmocnienie kapitału społecznego,
- rozwój przedsiębiorczości (bez świadczenia usług rolniczych),
- dywersyfikacja źródeł dochodu, w tym tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom,
- podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, lub podejmowaniem zatrudnienia, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy,
- rozwój produktów lokalnych,
- rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk,
- zachowanie dziedzictwa lokalnego,
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury:
  - turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,
  - technicznej, w tym z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych.

LEADER

Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju

Pomoc ma formę refundacji kosztów

Beneficjenci (w zależności od zakresu operacji)

- osoby fizyczne,
- osoby prawne, w tym m.in. kółka rolnicze, jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem województw, ich związki bądź ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły, związki wyznaniowe,
- jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.

Pomoc nie może być przyznana przedsiębiorcy, który nie wykonuje działalności jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo.

W przypadku operacji mających na celu rozpoczęcie prowadzenia działalności pozarolniczej pomoc nie może być przyznana osobom fizycznym ubezpieczonym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik, za wyjątkiem operacji w zakresie przetwórstwa lub sprzedaży produktów rolnych.

LEADER

Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju

Pomoc ma formę refundacji kosztów

Beneficjenci (w zależności od zakresu operacji)

Beneficjentem może być LGD jedynie w przypadku:

- operacji **własnych** LGD,
- operacji **parasolowych** (beneficjentem ubiegającym się o wsparcie przed podmiotem wdrażającym jest LGD; operacja taka składa się z szeregu **mikroprojektów**, których realizatorami są różnorodne podmioty działające na obszarze objętym LSR).

W przypadku operacji parasolowych odbiorcami realizującymi mikroprojekt mogą być również sformalizowane grupy nieposiadające osobowości prawnej (np. koła gospodyń wiejskich).

W przypadku operacji dotyczących **infrastruktury technicznej**, w tym z zakresu gospodarki wodnej, ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych, beneficjentami mogą być jedynie gminy i powiaty oraz ich związki lub jednostki organizacyjne.

LEADER

Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

Maksymalna kwota pomocy dla danego rodzaju operacji będzie ustalona przez LGD

- do **2 mln zł /beneficjenta - infrastruktura techniczna**,
- do **500 tys. zł/miejscowość - inne operacje** realizowane przez jednostki z sektora finansów publicznych,
(nie może przekroczyć 50% możliwej do udzielenia pomocy w ramach tego poddziałania)
- do **500 tys. zł. /beneficjenta** w okresie realizacji Programu - utworzenie **inkubatorów przetwórstwa lokalnego**
- do **300 tys. zł/ beneficjenta/** okres realizacji Programu – (poza jednostkami sektora finansów publicznych)
- do **100 tys. zł /na odbiorcę** realizującego „**mikroprojekt**” (sformalizowaną grupą nieposiadającą osobowości prawnej) w ramach operacji parasolowej
- w przypadku operacji parasolowych całkowita wartość „mikroprojektu” wynosi do **50 tys. zł**, a całkowita wartość operacji parasolowej – **400 tys. zł**
- w przypadku operacji w partnerstwie – limit pomocy każdego z partnerów jest pomniejszany proporcjonalnie
- w przypadku operacji realizowanych poza operacją parasolową całkowita wartość operacji jest większa niż 50 tys. zł

LEADER

Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju

WYSOKOŚĆ WSPARCIA c.d.:

- w przypadku **jednostek** sektora **finansów publicznych**, wartość realizowanych przez nie samodzielnie **mikroprojektów** nie może przekroczyć **20% danej operacji parasolowej**.

(ograniczenie to nie ma zastosowania w przypadku, gdy sformalizowana grupa nieposiadająca osobowości prawnej realizuje mikroprojekt we współpracy z jednostką sektora finansów publicznych, która ubiegała się o wsparcie na rzecz tej grupy).

Intensywność pomocy wynosi od **50%** do **100%**

w przypadku **działalności gospodarczej**

- intensywność wsparcia nie może być wyższa niż **50%**,
- a pomoc będzie miała charakter pomocy de minimis.

LEADER

Wdrażanie projektów współpracy

Pomoc ma formę refundacji kosztów

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

- 50 tys. zł - minimalna wartość projektu międzyterytorialnego,
- limit pomocy na LGD – do 5% wsparcia kierowanego z Programu na daną LSR w ramach poddziałań *Realizacja operacji w ramach lokalnych strategii rozwoju* oraz *Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji*,
- **Intensywność pomocy – 100%** kosztów kwalifikowalnych.

Beneficjenci

- LGD, których LSR zostały wybrane do realizacji i finansowania

Warunki

- pomoc może być przyznana, jeżeli projekt współpracy:
  - jest zgodny z LSR wszystkich LGD ubiegających się o wsparcie tego projektu
  - jest realizacją wspólnego przedsięwzięcia
  - przyczyni się do osiągnięcia wskaźników określonych w LSR wszystkich wnioskujących LGD (tych wskaźników, których osiągnięcie zaplanowano poprzez projekt współpracy) – kryterium mierzalności, określoności w czasie, możliwości osiągnięcia w okresie realizacji projektu

LEADER

Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji

Beneficjenci

- LGD, których LSR zostały wybrane do realizacji i finansowania ze środków Programu.

Warunki

- zgodność z LSR

ZASADY WSPARCIA:

- Wsparcie nie może dotyczyć kosztów zrefundowanych w ramach innych programów współfinansowanych ze środków funduszy EFSI.

WYSOKOŚĆ WSPARCIA:

Intensywność pomocy do **95** % kosztów kwalifikowanych operacji.

Dziękuję za uwagę